

Savaşın ardından barışın inşası: Karabağ Zaferi'nin beş yıllık yansımaları

Katedilen olumlu mesafeden sonra Bakü ve Ankara hükümetleri, iyi niyet göstergesi olarak Ermenistan'a yönelik yasakları yumuşatmaya başladı. Gelenen süreç itibarıyla barışın hiç olmadığı kadar yakın olduğu söylenebilir.

Doç. Dr. Orkhan Valiyev |08.11.2025 - Güncelleme : 08.11.2025

İstanbul

Bakü'deki Hazar Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Felsefe Bölüm Başkanı Doç. Dr. Orkhan Valiyev, Karabağ zaferi sonrasında Azerbaycan-Ermenistan barış sürecini ve bölgesel dengeleri AA Analiz için kaleme aldı.

- [Azerbaycan'ın Karabağ Zaferi'nin üzerinden 5 yıl geçti](#)

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, İkinci Karabağ Savaşı'nın hemen akabinde artık çatışma döneminin bittiğini açık bir şekilde ifade etmişti. Geride kalan beş yıllık süreç Cumhurbaşkanı Aliyev'i haklı çıkarırken Azerbaycan, zaferin ardından iki eksenli bir yol haritası izlemiştir: "Büyük Geri Dönüş" stratejisi kapsamında işgalden kurtarılan bölgelere dönüşü sağlamak amacıyla başta Türk şirketleri olmak üzere uluslararası şirketleri de sürece dahil ederek Karabağ'ın yeniden inşasına başlamış; eşzamanlı olarak bölgede kalıcı güvenliğin tesisi için barış görüşmelerini yürütmüş ve bu görüşmelerin başarıya ulaşabilmesi için çözüm üretmekte zorlanan arabuluculuk anlayışı ile ilgili kurumların terk edilmesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Azerbaycan'ın Karabağ zaferinin üzerinden 5 yıl geçti

Azerbaycan, savaştan sonra geçen 5 yılda bölgenin imar ve ihyası için 10 milyar dolardan fazla harcama yaptı, 10 binden fazla insan ata yurduna geri döndü

Azerbaycan'ın barış görüşmelerine ilişkin yaklaşımı, belirli bir merkeze bağlı kalmaktan ziyade barış görüşmelerine katkı aramaktı. Güney Kafkasya'nın bölgesel merkezi olan Azerbaycan, kalıcı barışın bölgenin geleceği açısından önemini gördüğünden Ermenistan tarafının zaman zaman belirsiz yaklaşımlarına rağmen barış görüşmelerine ilişkin yapıcı tutumunu sürdürmeye devam etmiştir. Nitekim Azerbaycan Dışişleri Bakanlığınca 2022'de paylaşılan "5 ilke" yapıcı siyasete bağlı kalındığının göstergesi olmuş ve Washington Bildirgesi'ne etki etmiştir.

Azerbaycan'ın Karabağ'daki zaferi, belirli bir stratejiye sadık kalınarak adeta ilmek ilmek örülmüştür. Öyle ki önce Şuşa merkez alınarak üstünlük sağlanmış, ardından Laçın Koridoru'nda hakimiyet tesis edilmiş, nihayet düzenlenen antiterör operasyonu ile Hankendi ve Hocalı başta olmak üzere çevredeki yerleşimler ayrılıkçı güçlerin silah bırakması sonucu Azerbaycan egemenliğine dahil olmuştur. Buna paralel olarak Bakü yönetimi, Rus barış güçlerinin de vaktinden önce Azerbaycan topraklarından çekilmesini sağlamıştır.

Brüksel ve Moskova'nın gerilemesi

Karabağ çatışması sürecinde Brüksel ve Moskova arabuluculuk sürecini domine etmişlerdir. Ancak gelinen noktada Brüksel ve Moskova, Ankara'nın arabuluculuğuna ihtiyaç duymaktadırlar.

Karabağ Zaferi'nin ardından Brüksel ve Moskova, eski düzenin devamı anlamına gelecek arabuluculuk girişimine devam etmek istedi. Bu çerçevede Azerbaycan ve Ermenistan yetkilileri Brüksel ve Moskova'da çeşitli görüşmeler de gerçekleştirdi. Ancak her iki merkezin tutumuna bakıldığında, iki ülke arasında kalıcı barışın tesisine gerçek anlamda arabuluculuk yapamayacakları en başından belliydi. Öncelikle Brüksel, İkinci Karabağ Savaşı'nı doğru okuyamamış, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğü ve egemenliğini tanımakta isteksiz davranmış ve sınıra Azerbaycan'ın rızası olmaksızın birlikler göndermiştir. Öte yandan, İkinci Karabağ Savaşı ile yeni bir düzenin taşları döşenirken, AB'nin kalıcı barışa aracılık edecek imkan, kabiliyet

ve caydırıcılığının kalmadığı ortaya çıkmıştır. Halbuki İkinci Karabağ Savaşı bölgede asırlık düzenin değiştiğinin de işareti olmuştur; zira Mondros Mütarekesi ile bölgeyi terk eden Türkler, Karabağ Zaferi ve Şuşa Beyannamesi ile sahaya geri dönmüştür.

Rusya, Azerbaycan'la bildirge imzalamasına karşın Karabağ'ın statüsü ve Zengezur konuları başta olmak üzere belirsiz tutum içerisinde olmuştur. Öte yandan Ukrayna Savaşı'yla itibar ve güç kaybeden Rusya'nın kalıcı barışın sağlanması ve Zengezur Koridoru'na ilişkin bir rol üstlenmesi mümkün gözükmemektedir. Özellikle Azerbaycan Hava Yollarına bağlı sivil uçağın kasıtlı olmasa bile düşürülmesi, Bakü'nün Moskova'ya olan güvenini sorgulatmış ve ilişkilerin onarılması zor bir aşamaya evrilmesine sebep olmuştur.

Abu Dabi: Doğrudan diplomasi

Azerbaycan, barış anlaşmasının sağlanabilmesi için liderler düzeyinde ikili görüşmelerin elzem olduğunu defaatle ifade etmiş ve çeşitli mekan önerilerinde bulunmuştur. İki ülke arasında doğrudan diplomatik temasın kurulması, üçüncü tarafların arabuluculuğunda yürütülecek görüşmeleri de daha anlamlı kılacaktır. Nitekim liderler düzeyinde iki görüşmenin gerçekleşmesi üç şarta bağlıdır:

- Zafer ve Azerbaycan'ın artan etkisi
- Türkiye'nin bölgede artan askeri etkisi

Nitekim yaklaşık 5 saat süren Abu Dabi görüşmesi verimli geçti ve taraflar, görüşmelerde daha hızlı sonuçlar alınması adına aracısız görüşmelerin devam ettirilmesi yönünde mutabık kaldılar.

Washington: Barışa bir adım kala

Abu Dabi görüşmesinin ardından Washington zirvesinin gerçekleşmesi, barışa ilişkin umut verici bir sürecin kapısını araladı. Nitekim ABD Başkanı Donald Trump'ın şahitliğinde iki ülke barış metnini paraflamış ve bildirgeyi imzalamıştır. İmzalanan bu bildirge, Cumhurbaşkanı Aliyev'in de ifade ettiği üzere, barışa yönelik geri dönüşü mümkün olmayan bir onay anlamına gelmiştir.

Abu Dabi'de yapılan ikili görüşmenin ardından Washington zirvesinin düzenlenmesi, barışa atılan son adım olarak değerlendiriliyor. Ancak Washington zirvesinin gerçekleşmesi kolay olmadı. Zira hem zirvenin kendisi hem de imzalanan bildirge, barış sürecine ilişkin uluslararası düzeyde verilmiş güçlü bir destek olarak yorumlanmıştır. Bu zirvenin mümkün hale gelmesinde Azerbaycan'ın Ermenistan'ı da sürece çeken lider diplomasisi, Türkiye'nin bölgesel ve küresel ölçekte artan etkisi ve ABD Başkanı Donald Trump'ın küresel ölçekte barışa katkı sunma yönündeki siyasi iradesi belirleyici olmuştur.

Ankara ve Bakü'nün işbirliği: Türk ivmesi

Karabağ Zaferi ve barış görüşmelerinde yakalanan ivme, aynı zamanda Karlofça, Küçük Kaynarca, Kürekçay, Gülistan ve Türkmençay anlaşmalarıyla Hazar Denizi'nden Balkanlara güç kaybeden Türklerin dönüşü olarak görülebilir. Azerbaycan'ın Karabağ'da elde ettiği zafer ve özellikle askeri sanayide devrimsel bir ivme yakalayan Türk askeri araçlarının kullanılması, Türklerin işbirliği olarak yorumlanabilir. Nitekim zaferden kısa süre sonra imzalanan Şuşa Beyannamesi, Türk Devletler Teşkilatına yönelik mihenk taşlarından biri olmuştur. Öyle ki Azerbaycan'ın İkinci Karabağ Savaşı'nda verdiği mücadelede Türk askeri sanayisinin, BAYKAR'ın üretimi insansız araçlara erişimi ve iki ülke arasında düzenlenen askeri tatbikatlar etkili olmuştur. Türk Devletler Teşkilatının Gabala zirvesinde konuşan Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, Azerbaycan ile Türkiye'nin askeri işbirliğini örnek vererek 2026'da bu hususun teşkilatın ana gündemine alınmasını önermiştir.

Öte yandan iki ÷lke arasındaki ilişkiler ve kazanılan zafer, savaş sonrasında Kazakistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Macaristan'ın Karabağ'da Türk Dünyası'nın kültürel birliğinin tesisine katkı sunacak okul, kültür merkezi ve cami gibi mekanların temelini atmalarına vesile olmuştur.

Bariş

Artık geline nokta barişin önünde, Ermenistan hükümetinin anayasasında gerekli değişiklikleri yaparak Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü resmen tanıdığını ilan etmesi ve bariş anlaşmasını imzalaması kalmıştır. Zira katedilen olumlu mesafeden sonra Bakü ve Ankara hükümetleri, iyi niyet göstergesi olarak Ermenistan'a yönelik yasakları yumuşatmaya başladı. Geline süreç itibarıyla barişin hiç olmadığı kadar yakın olduğu söylenebilir.

[Doç. Dr. Orkhan Valiyev, Bakü'deki Hazar Üniversitesi'nde Siyaset Bilimi ve Felsefe Bölüm Başkanıdır.]

*Makalelerdeki fikirler yazarına aittir ve Anadolu Ajansı'nın editoryal politikasını yansıtmayabilir.